Glas zaveznikov

Leto I - Št. 84 — *Informacijski dnevnik A. I. S.* — Cena 2 liri

TRST, sreda 26. septembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema Unione Pubblicità Italiana S. A., Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

NA TORKOVI SEJI SVETA

O vrnitvi sovjetskih in francoskih državljanov

Izjava jugoslovanskega poslaništva Molotovljeva diplomatska vojna

London, 26. septembra

Svet zunanjih ministrov se je včeraj ponovno sestal. Dopoldanski seji je predsedoval zunanji minister Bidault, popoldanski pa britanski zunanji minister Bevin. Prva seja je trajala dve uri, popoldanska pa se je začela ob 17. uri. Zvečer je Svet izdal naslednje uradno poročilo:

«Svet zunanjih ministrov je nadaljeval s preučevanjem sovjetske spomenice, da se pospeši vrnitev sovjetskih in francoskih državljanov, ki so zdaj v področju, ki je pod nadzorstvom Sovjetske zveze. Prav tako je Svet preučeval predlog sovjetske delegacije, kako pospešiti delo odbora za vojno odškodnino. Svet se bo ponovno sestal v sredo ob 11. uri.»

O londonskih razgovorih so razpravljali včeraj tudi na seji francoske vlade, kateri je predsedoval De Gaulle.

Konferenca je bila predmet razgovora tudi v Washingtonu, kjer sta razpravljala predsednik Truman in britanski poslanik lord Halifax.

Jugoslovansko poslaništvo v Londonu je včeraj zvečer izdalo v pogledu Trsta izjavo, v kateri izraža naziranje, da bi bilo treba v pretežnem delu pristanišča uvesti mednarodno nadzorstvo; če pa bi bil takšen režim raztegnjen tudi na mesto, Jugoslavija takšne rešitve nikakor ne bi mogla sprejeti.

Jugoslovanska vlada namreč podpira svobodo pristanišča pod mednarodnim nadzorstvom, a odločno odklanja internacionalizacijo mesta iz sledečih vzrokov: prvič, ker je mesto v osrčju ozemlja, ki je narodnostno jugoslovansko; drugič, ker edina pametna rešitev iz gospodarskega vidika svetuje priključitev mesta državi, kateri pripada njeno zaledje; končno, ker je tržaško prebivalstvo pogostoma izrazilo svojo željo za takšno rešitev.

Včeraj so se na prvi seji konzulte v Rimu slišali klici «Trst Italiji». Delegati, ki so vstali, so jih spremljali z velikim odobravanjem.

Trst je postal v kratkih tednih eno izmed najpomembnejših mest na svetu. Trst je središče spora za jugoslovansko-italijanske meje, katerih londonska konferenca v tem trenotku ni mogla določiti. Problem so pripustili v preučevanje posebnim delegatom, medtem pa so se pojavile nove težave v pogledu mirovnih pogodb z Romunijo, Bolgarijo in Madžarsko, to se pravi o bodoči politični ureditvi balkanskega polotoka. Lahko se vprašamo, ali ti dve diplomatski krizi v resnici ne bosta postali dve fazi in dva pogleda ene same krize, ki se razvija o različnih pogledih med zapadnimi in vzhodnimi zavezniki in o postopku za konsolidacijo in razširitev področij, čijih osnovanje bi Evropo razdelilo v strogo ločene predele, v katerih bi tekmovali posamezni vplici. To je jako nevarna tendenca.

Diplomatski dopisnik laburističnega «Daily Heralda» pripisuje v svojem včerajšnjem članku sovjetskim diplomatom namen, da jim ni toliko za sodelovanje pri političnem reševanju skupnih interesov; marveč da zasledujejo izbijanje prednosti v korist narodov, ki naj bi s Sovjetsko zvezo ustvarili vzhodni blok. Dodal je, da bije Molotov diplomatsko vojno v okrilju Sveta, katerega naloga naj bi mesto tega bila odstranitev preuranjenih sodb.

Vprašanje italijanskih kolonij

London, 26. septembra

Dopisnik «Foreign Office» je komentiral izjavo cesarja Haile Selasija, ki pravi, da bivših italijanskih kolonij Eritreje in Somalije ne bodo vrnili Italiji. Med drugim je dejal: «Vsaka država, ki želi pojasniti svoje stališče o vprašanju italijanskih kolonij, mora to storiti zdaj, ko se predstavniki zunanjih ministrov bavijo s tem vprasanjem. Predvidevajo, da bodo ti predlogi predmet razprav, ki se bodo vrsile dva tedna pred ponovno sejo sveta zunanjih ministrov.»

Kraljevski par na poti v parlament

Slika kaže britansko kraljevsko dvojico, ki se v tradicionalni kočiji pelje ob priliki dneva zmage nad Japonsko iz Buckinghamske palače k otvoritvi britanskega parlamenta.

Renner predlaga

razširitev avstrijske vlade

Dunaj, 26. septembra

Dr. Karl Renner, kancler in zunanji minister začasne avstrijske vlade, je po šestih letih otvoril prvo svobodno konferenco zastopnikov devetih avstrijskih pokrajin ter predlagal razširitev začasne vlade, tako, da bi jo lahko uradno priznale vse zasedbene sile.

Renner je izjavil, da bo ta vlada prehodna vlada, Koncem novembra ali prve dni decembra bodo volitve.

Eisenhower zaključuje svoje delo

Frankfurt na Meni, 26. sept.

Glavni stan generala Eisenhowerja je javil, da zaključuje vse svoje misije v osvobojenih evropskih državah razen v Franciji. Te misije so do zdaj služile kot zveza med osvobojenimi državami.

Vojaško osebje na Danskem je že pričelo likvidirati glavni stan. Poslanstvo v Belgiji in v Nizozemski bo prenehalo poslovati oktobra, poslanstvo na Norveškem pa 15. novembra.

Laski obsoja Francov režim

V včerajšnji jutranji radijski oddaji za Združene države je prof. Harold Laski, predsednik izvršnega odbora britanske laburistične stranke izjavil, da vodi Francov režim k novi, še hujši vojni

London, 26. septembra

Laski je obsojal politiko nevmešavanja v špansko državljansko vojno ter dejal da bi se moralo čimprej preklicati priznanje sedanje španske vlade.

Govor, ki ga je prenašala «American Broadcasting Company» je poslušalo na tisoče Američanov, ki so se na Madison Square Garden v New Yorku udeležili sestanka, ki ga je v okviru sekcije španskih beguncev priredil odbor antifašističnih beguncev.

Laški je povdaril, da govori «kot zasebni britanski državljan zasebnim ameriškim državljanom.»

«Stvar republikanske Španije — se je izrazil Laski — je ena izmed največjih preizkušenj naše vdanosti svobodi. Nihče, ki je pošten, ne more zanikati, da režim kot je Francov, nudi španskim državljanom možnost, da bi uvedli le eno naših svoboščin.

Vsem je znano, da je ta režim pripeljal s svojim terorjem in krutostjo do poloma in ga ne podpira nobena ugledna oseba.

Kakšna naj bo naša politika do Španije? Ali naj dovolimo, da se žalóigra nadaljuje? Ali obstaja kako upanje, da bi Francova Španija ustvarila ne kaj, kar ne bi bilo strup za sporazum med narodi? Ali ni morda očitno, da bo napočil trenotek, ko jarma ne bo več mogoče prenašati in bo to povzročilo novo, morda se krutejšo vojno?»

Za preklic priznanja španske vlade

Laski je nato povdaril, da bo Franco «sklenil dogovor s kakšnim naslednikom španskega prestola če bodo nadaljevali takšno politiko».

Govornik se je vprašal, kaj bi storila monarhija, ki bi bila vzpostavljena po sramotnih dogovorih s Francom ali falangisti ter nadaljeval: «Naša dolžnost je, da prekličemo priznanje Francove vlade».

«Po tej kruti vojni, ki se je končala z zmago Združenih narodov, ostaja le španski narod v ujetništvu Francovcev. Teror zavzema vedno večji obseg, posebno proti privržencem republike, če padejo v roke politični policiji.

Vsakdo ve, da je bil Franco vso svetnovno vojno priliznjeni pomočnik Hitlerja in Mussolinija ter njun služabnik. Razlog, da je ostala Španija nevtralna, je bila Francova bojazen, da bi utegnili pasti, če bi dal španskemu narodu v roke orožje.

Ne delim svojega mnenja z onimi, ki menijo, da mu moramo biti hvaležni, ker v kritičnem trenutku ni kompliciral naših strateških vprašanj na Sredozemlju. To, kar je storil, ni bila dobra volja, marveč strah. Prisvojil si je pravico svojega obstanka ter poslal «Sinjo divizijo» v boj proti Sovjetski zvezi».

Zahteve bolgarske demokratske stranke

Sofija, 26. septembra

Sofija, 26. septembra (VZN)

Bolgarska demokratska stranka, ki je bila nedavno vzpostavljena in jo vodi bivši ministrski predsednik Nikolaj Mušanov, zahteva odstop sedanje vlade ljudske fronte in sestavo nove vlade, ki naj predstavlja vse demokratske sile. Stranka zahteva tudi demokratske, popolnoma svobodne volitve, vzpotavo osebne svobode, nedotakljivost stanovanja, nepolitični značaj vojske in sodišča.

Milanu Grolu so dovolili stranko

Ljubljana, 26. septembra

«Slovenski poročevalec», glasilo Osvobodilne fronte, ki izhaja v Ljubljani, je v številki od 25. septembra objavil majhno vest pod naslovom «Grolu je dovoljena stranka», v kateri beremo: «Ministrstvo za notranje zadeve demokratične federativne Jugoslavije je objavilo 20. septembra, da je na prijavo Milana Grola, ministra v pokoju v Beogradu, dovoljena obnovitev dela Demokratske stranke na vsem področju demokratične federativne Jugoslavije».

To dovoljenje je v zvezi z volitvami, ki naj bi se v Jugoslaviji vršile 11. novembra, katerih pa se opozicija, kot smo poročali, ne bo udeležila.

Molotov sprejel De Gasperija

London, 26. septembra

Sovjetski zunanji komisar Molotov je v ponedeljek sprejel italijanskega zunanjega ministra De Gasperi-ja pred njegovim odhodom iz Londona.

DEMOKRATSKE BESEDE

ANGLEŠKI TISK

(Po Ivorju Thomasu)

VI

«Daily Worker» se je sicer obdržal na površju brez velikega kapitala, toda ne na gospodarsko plačilni osnovi. Vzdržal je lahko samo zaradi prispevkov in podpor.

Zakaj si «hoteč biti lastniki» upajo toliko tvegati? Ali zaradi želje po dobičku, zaradi vabljivosti po moči in vplivu, ali zaradi službe same, ki bi jo nudili ljudstvu? Motiv dobička si mislimo lahko samo pri takšnih časopisih, kot sta «Daily Mail» in «Daily Mirror», drugje ga je težko pričakovati. Podpolkovnik Astor je kupil svoj delež pri «Timesu» kot dejanje javne službe; lord Camrose izdaja po vsej verjetnosti svoj «Daily Telegraph» v prvi vrsti zaradi tega, da vpliva na javno mišljenje; če ima pri tem dobiček, je ta le slučajen.

Lord Beavebrook bi bil iz svojih časopisov lahko izbil velike vsote, toda zaradi svoje samovolne politike je porabil vse prebitke za nadaljni razvoj časopisov. Posebno zanimiv je primer skupine Cadbury. Večina delnic «News Chronicle» in «Star» je v rokah nekega trusta. Dividende, ki jih trust dobi, lahko uporabijo le za razvoj obstoječih časopisov, za izboljšanje položaja osebja, za osnovanje ali pridobitev novih časopisov in za dobrodelne namene. Jasno je, da je motiv vplivanja na javno mnenje ali pospeševanje osebnih ambicij ravno tako nesocialno kot motiv dobička, zanimivo pa je, kako majhno vlogo igra danes pri proizvodnji časopisov motiv dobička in kako resničen je motiv javne službe. Celo tam, kjer so vidni motivi dobička, kažejo vrednosti na borzi, da ima javnost časopise za zelo spekulativno tveganje. V resnici je mnogo lažje s splošnim časopisom nekaj izgubiti kot pa pridobiti.

Agencije in dopisniki

Osebje časopisa postavlja lastniku v pogledu menjave neko mejo. Lord Northcliff ni nikoli uspel, da bi po svoji želji izoblikoval osebje na Printing House Square. Novinarji so najvažnejša osnova izdajanja časopisa. Oni privlačujejo in drže čitatelje; njihovo delo oblikuje mnenje, ustvarja politiko in je vir lastnikovega dobička.

Vsi delavci pri časopisu niso novinarji. Za zsakega novinarja je potrebno okoli devet drugih delavcev pri upravi, oglasih, zabavnem delu, metiranju, tiskanju, razpošiljanju in razpečavanju lista. Imamo dve veliki skupini novinarjev: eno, ki vrši predpriprave in drugo, ki prireja stvari za tisk.

Časopis dobiva vesti iz dveh glavnih virov: ima svoj lastni krog poročevalcev in dopisnikov poleg pa se z ostalimi časopisi poslužuje ene ali več časopisnih agencij. Velike časopisne agencije vzdržujejo lahko veliko večje osebje kot posamezni časopis. Zasledujejo vse važne dogodke. Posebni lastnosti, ki ju zahtevajo od časopisne agencije sta brzina in zanesljivost. Najboljše je, če so poročila časopisnih agencij brezbarvna in daljša, kot jih je moči tiskati. To je potrebno zaradi tega, ker so namenjene raznim časopisom, ki imajo različen značaj. Tako je mogoče, da si vsak časopis iz vesti izbere po svojem okusu tisto, kar mu najbolj ugaja. Običajno prihajajo poročila v uredništva s pomočjo telegrafskega pisalnega stroja. Služba je tako hitra, da izve uredništvo lista rezultat velike dirke takorekoč še prej, preden je jahač zlezel s konja.

V Veliki Britaniji se poslužujejo šestih velikih agencij. «Press Association» (pres ösôûšijejân) zalaga svoje naročnike z vsakovrstnimi domačimi vestmi, ne dostavlja pa prekomorskih vesti. To je združenje podeželskih časopisov, ki so ga osnovali leta 1870 in ki ga vodi odbor sedmih ravnateljev, izbranih izmed časopisov, ki so člani združenja. Njegove službe pa se poslužujejo tudi londonski časopisi. «Reuter» se je posvetil prekomorskim vestem. Osnoval ga je leta 1847 v Aachenu Paul Julius Reuter. Leta 1851 so njegov glavni stan prenesli v London, leta 1865 pa je bil spremenjen v družbo z omejeno zavezo. Ker je bila leta 1915 nevarnost, da bi padel v sovražne roke, ga je sir Roderick Jones spremenil v zasebni trust. Deset let kasneje je «Press Association» soglašala s tem, da prevzame njegovo lastništvo. «Newspaper Proprietors Association» (družba londonskih lastnikov) v tistem času ni hotela deliti lastništva, leta 1941 pa je dobila polovični delež «Reuterjeve» agencije od «Press Associated», Agencijo «Reuter» upravlja zdaj odbor, ki ga deloma imenuje «Press Associated», deloma pa «Newspaper Proprietors Association». To je odbor zaupnikov.

(Nadaljevanje prihodnjič)

OBSEŽNA POOBLASTILA

Cesar in japonska vlada podrejena MacArthurju

Odnošaji med Združenimi državami in Japonsko niso pogodbenega značaja, marveč temeljijo na brezpogojni predaji Japonske

New York, 26. septembra

V Beli hiši so v ponedeljek objavili dokument, s katerim je dobil vrhovni poveljnik zavezniških sil general MacArthur pooblastilo, da na Japonskem neposredno izvršuje vlado v primeru, če japonski uradniki ne bi spoštovali njegovih navodil.

Dokument, ki podrobno določa polnomočja, so izdelali zunanji, vojni in mornariški ministri; odobril pa ga je predsednik Truman. MacArthurju so ga poslali že 6. septembra. Dokument vsebuje naslednje tri točke:

1) Cesar in japonska vlada sta podrejena generalu MacArthurju kot vrhovnemu zavezniškemu poveljniku. Odnošaji med Združenimi državami niso pogodbenega značaja, marveč temeljijo na brezpogojni predaji Japonske.

2) Nadzorstvo nad Japonsko bo izvajano preko japonske vlade, dokler bo ta način zadovoljiv.

3) Potsdamska izjava, ki določa ravnanje z Japonsko po vojni, ne bo stopila v veljavo kot posledica kakega pogodbenega sporazuma, marveč zaradi tega, ker predstavlja namero ameriške politike do Japonske in zaradi varnosti na Daljnem Vzhodu.

MacArthur je zanikal, da bi dejal, da bo zasedba Japonske trajala samo 6 mesecev. Uradni MacArthurjev poročevalec je tisku izjavil, da je general izjavil le, «da bodo ob ugodnih prilikah zasedbene sile lahko v teku 6 mesecev znižali na potrebni minimum».

Hirohito se izgovarja

Dopisnik «New York Timesa» v Tokiju poroča, da je cesar Hirohito izjavil, da je bil nasproten vojni kot političnemu sredstvu in ni odobraval, da bi bila njegova vojska uporabljena na način, kakršnega se je poslužil decembra 1941 v neizzvanem napadu na Pearl Harbor Tojo.

Prepričan je bil, da je Tojo napovedal vojno na običajen vojaški način.

Hirohito je izjavil, da predstavlja problem prehrane in stanovanj najvažnejše japonsko vprašanje.

Ko se bo narod lahko sam prehranjeval in si sam preskrbel potrebna oblačila, bo na Japonskem lahko izvesti potrebne reforme in po njegovem mnenju doprinesti k svetovnemu miru.

Hirohito se je izrazil v korist ustavodajne monarhije, kakšna je v Veliki Britaniji in izrazil željo, da bi se potrebne spremembe izvršile v soglasju z voljo naroda po ustavodajnem postopku.

Ekstremisti hoteli preprečiti japonsko predajo

Po poročilu «International News Service» je minister cesarske hiše Sotaro Išivata izjavil, da so skušali pripadniki japonske vojske preprečiti, da bi cesar Hirohito sprejel zavezniške mirovne pogoje. Hoteli so se polastiti dokumenta ki je vseboval ča sklep.

Cesar je sklenil sprejeti predajne pogoje na zahtevo japonske vlade, ki je bila soglasna.

Išivata je izjavil, da so okrog enih ponoči militaristični ekstremisti, ki so zvedeli za dokument, z okoli 100 vojaki nasilno vdrli v palačo, istočasno pa jo tudi obkolili.

Medtem so drugi vojaki prevzeli nadzorstvo nad radijsko postajo v Tokiu. Po intervenciji starih častnikov, ki so vdrli v palačo, pa je bila demonstracija ob 5. uri zjutraj končana. Zaradi tega tudi nihče ni skušal ovirati radijskega poročila, da je Japonska sprejela pogoje za predajo, ki so ga oddali 15. avgusta opoldne, kakor je bilo prej določeno.

Voditelji gornjega napada so kasneje izvršili harakiri.

«Demokracija. Vidim, da uporabljajo to besedo v nekaterih deželah v zelo nenavadnem smislu. Demokracija ni enostavno vlada večine, ampak vlada večine, ki v polni meri priznava pravice manjšine. To pomeni, če na eni strani volja večine prevladuje in vodi, mora na drugi strani manjšina imeti polno možnost, da pride do izraza. To pomeni strpnost do manjšinskega mnenja. Kjer koli najdete zatiranje mnenja manjšine, tam ni demokracije».

12. septembra 1945.

CLEMENT R. ATTLEE

Hitler in njegovi pajdaši brzkone sojeni v odsotnosti

Nürnberg, 26. septembra

Po poročilu dopisnika «International News Service» imajo zavezniški predstavniki za vojne zločine namen preučiti možnost sojenja Adolfa Hitlerja in drugih nacističnih voditeljev, ki so se do zdaj izognili aretaciji, v odsotnosti.

Dulles o svojem potovanju v Evropo

London, 26. septembra

John Foster Dulles, posebni svetovalec ameriškega zunanjega ministrstva je izjavil, da je odložil svoje potovanje v Evropo.

Dulles je dejal, da na potovanje ne bi odšel na zahtevo ameriškega zunanjega ministra Byrnesa, kakor je to javila ameriška poročevalska služba. Imel je namen, da bi odpotoval v Evropo z odobrenjem zunanjega ministra, in sicer zaradi tega, da bi se osebno prepričalo nekaterih vprašanjih. Izrecno je naglasil, da njegovo potovanje ne bi imelo nobene tajne misije.

Dullesovo ime je bilo imenovano v zvezi s preučevanjem bodoče jugoslovansko-italijanske meje na licu mesta.

Senat odobril Pattersonovo imenovanje

Washington, 26. septembra

Senat je z odobravanjem sprejel imenovanje Roberta P. Pattersona za vojnega ministra na mesto odstopivšega Henryja L. Stimsona. Do zdaj je bil Patterson podtajnik vojnega ministrstva.

V Lüneburgu zaslišujejo priče

Poljska Židinja, ki je preživela "plinsko celico smrti„ v Auschwitzu, priča proti Jožefu Kramerju in njegovim pajdašem

Lüneburg, 26. septembra

V Lüneburg je že nekaj dni vsa pozornost obrnjena na razpravo, ki jo vodijo proti nacističnim zločincem iz Auschwitza in Belsena, dveh krajev nesrečnega imena, kjer je pretrpelo in večinoma nasilne smrti umrlo na deset tisoče ljudi. Na razpravi trenotno zaslišujejo priče. V ponedeljek je sodišče čulo izpovedi treh žena, ki so prestala nepopisne strahote v taborišču smrti v Auschwitzu.

Dora Szafran

Dvaindvajsetletna priča je izjavila, da je večkrat prisostvovala zbiranju žrtev za plinsko celico. Teh zbiranj se je udeleževal Kramer in drugi obtoženci.

Ko so obrnili žaromet na klop z obtoženci, je prica spoznala Kramerja, Kleina, Höslerja, Juana, Bormannovo, Irmo Grese, Stanislavo Starowsko in Heleno Kopperjevo.

Priča je dodala, da je videla, kako je Bormannova naščuvala svojega alzaškega psa na šepavo ženo, ki ni mogla stati na nogah. Pes je hlastal po obleki, Bormannova pa s tem ni bila zadovoljna. Ščuvala je psa, naj popade ženo za grlo. Priča je tudi povedala, da je kesneje videla to ženo na nosilnici, Domneva, da je bila mrtva.

Sofija Litwinska

Druga priča, stara 28 let, je pripovedovala, da so ob prihodu v taborišče njo in ostale jetnice popolnoma slekli. Šele zvečer so jim v zameno za njihove obleke dali srajce, polne uši. Po kratkem spanju (za devet ali deset ljudi so imeli le eno samo odejo) so morali internranci odgovarjati na pozive, kar je včasih trajalo po več ur. Vas ta čas so morali negibno stati. Če se je kdo premaknil, je moral z velikim kamnom v roki poklekavati. Takšna kazen je trajala toliko časa, dokler ni bilo zadosti poveljniku barake.

O Božicu leta 1941 so med tri tisoč ženami, ki so bile zaprte zaradi tega, ker so bile Židinje, izbirali tiste, ki jim je bila namenjena smrt v plinski celici.

Britanski javni tožilec polkovnik Bachouse je vprašal: «Kdo je odgovoren za to izbiranje. Priča je s prstom pokazala na enega izmed obtožencev in odgovorila: «Poveljnik Hessler. Ta zločinec je odgovoren za smrt več kot tisoč oseb.»

Litwinska je začela jokati in je morala zapustiti sodno dvorano.

Kesneje je pred sodiščem izjavila, da so jo nacisti potegnili iz celice, ko so videli, da so se zmotili v izbiri. Žene ki so jih določili za plinsko celico, so do nje pripeljavali iz bolnice popolnoma gole.

Na vprašanje, koliko časa je ostala v koncentracijskem taborišču, je priča odgovorila: «Nimam pojma. Vsi dnevi so bili enaki. Živeli smo kot živina, ne pa kot ljudje.»

Ani Ones

Tretja priča je izjavila, da je od junija 1943 do novembra 1944 prisostvovala izbiranju Židini, ki so jih določevali za plinsko celico. Najljubše so jim bile najšibkejše in najbolj bolne. Priča je dejala: «Često sem videla Bormannovo, da je pokazala zdravniku eno izmed žena in ukazala: Ta je zelo šibka, odvedite jo!»

Razprava je bila preložena. Trajala bo še najmanj sedem dni.

Giorgio Jaksetich

odklanja imenovanje v konzulto

Trst, 26. septembra

Giorgio Jaksetich, vodja komunistične stranke julijske krajine in ravnatelj lista «Il Lavoratore», ki je bil 14. septembra imenovan za člana začasnega italijanskega parlamenta v Rimu, je 21. septembra podal naslednjo izjavo:

«Izvedel sem iz listov, da sem bil imenovan za člana italijanske konzulte. Objavljam, da ne morem sprejeti takega imenovanja, ker je večina prebivalstva v Julijski krajini, katero bi moral zastopati, ob raznih prilikah izrazila svojo voljo, da se pridruži demokratični federativni Jugoslaviji.»

Obnovitev diplomatskih odnošajev med Sov. zvezo in Madžarsko

Vlada Združenih držav za svobodo pri bližnjih volitvah

Budimpesta, 26. septembra

Sinoči je radijska postaja objavila vest o ponovni vzpostavitvi diplomatskih odnošajev med Sovjetsko zvezo in Madžarsko. To se je zgodilo s odlokom maršala Vorošilova, v katerem marsal izraža upanje, da bo to povzročilo ugoden razvoj v sovjetsko-madžarskih stikih. Tako je Sovjetska vlada naredila pri Madžarski podoben korak kot pri mnogih poraženih državah, s katerimi je obnovila diplomatske odnošaje, še preden so bila resena vprašanja, ki so v zvezi z izgubljeno vojno. Tako so te države prišle v nenavadni položaj poražene, a guverne države. Vse zahteve za vojno odškodnino in morebitne teritorialne zahteve sosednjih držav so bile s tem zelo otežkočene.

Sledeč primeru Sovjetske zveze so tudi druge zavezniške države, predvsem Združene ameriške države in Velika Britanija, morale spremeniti svoje zadržanje do prejšnjih sovražnih vlad. Tako je tudi v primeru Madžarske ameriška vlada poslala noto, v kateri izjavlja, da je pripravljena obnoviti diplomatske zveze z novo madžarsko vlado. V poslanici pravi ameriska vlada, da upa, da je namen bodočih madžarskih volitev izvoliti narodno predstavništvo, ki bo pravi izraz volje madžarskega naroda. Sedanja začasna vlada naj bi zagotovila demokratičnim strankam popolno svobodo političnega udejstvovanja. V svojem odgovoru je madžarska vlada zagotovila, da ne bo povzročala nobenih neprilik in težav političnemu udejstvovanju demokratičnih strank pri bližnjih volitvah.

Prvi sestanek Sveta za gospodarsko obnovo Trsta

Izvolitev novega odbora

Trst, 26. septembra

Svet za gospodarsko obnovo Trsta, ki ga sestavljajo zastopniki raznih slojev, je v ponedeljek imel sestanek, da bi razpravljal o možnosti obnove. Včeraj dopoldne je imel svojo prvo sejo v Delavskemu domu.

Vse skupine, ki so se udeležile včerajšnjega sestanka za ustanovitev sveta, so poslale svoje zastopnike, izvzemši Združenih sindikatov.

Major Bradbury, vodja sekcije za industrijo Zavezniške vojaške uprave, je prečital načrt, ki so ga predlagali na ponedeljkovem sestanku, ki je imel dvojen namen: olajšati vprašanje nezaposlenosti, istočasno pa izvesti obnovitvena dela v tržaškem predelu.

Ta dela vsebujejo: izdelovanje vrat in oken v krajevnih tovarnah; dvig ladjevja v Miljskem zalivu; dogovori z drugimi državami, za graditev brodovja in mostov; naročila drugih ladjedelnic za dela manjšega obsega. Obnovitev zgradb, popravilo pomolov in molov, ladjedelnic, ki so bile porušene v času vojne tako, da bo mogoče pričeti s popravili brodovja.

Dodatno k ponedeljkovim predlogom raznih članov sveta, so predlagali razne druge možnosti, kako bi mogli izvršiti načrte o zaposlitvi z ročnimi deli, ki so naslednj: obsežen načrt o pogozdovanju; načrt za popravilo in nadzorstvo nad cestami; povečanje službe o mestnem čiščenju ter odstranitev ruševin.

O vseh predloženih načrtih, bo razpravljal ožji svet s pomočjo tehnikov.

Člani odbora so: dr. Alesani, zastopnik rokodelcev, inž. Palese, zastopnik sindikatov Julijske krajine, inž. Majorana zastopnik industrijcev, inž. Muratti, zastopnik stavbenikov, dr. Manni zastopnik vodilnega delavskega urada in odvetnik Walter Levitus, zastopnik pokrajinskega delavskega urada.

Člani so izvoliti za predsednika dr. Mannija in inž. Palese za podpredsednika sveta.

Ameriška posojila Evropi

New York, 26. septembra

Ameriško javno mnenje ni edino v vprasanju dajanja posojil evropskim državam za obnovo gospodarstva. Deli se na tri večje skupine.

Prva skupina trdi, da je treba Evropi poslati takojšnjo finančno pomoč in to v velikih vsotah. Če ne, bo na kontinentu to zimo pomanjkanje in zmeda, kar je lahko vzrok za novo vojno.

Druga skupina pravi, da bi bil čas za Ameriko, da tesneje zapre možnjček. Posojila morajo biti v skladu s trenotnimi finančnimi interesi Amerike.

Tretja skupina je mnenja, naj bo vsota posojila vsaki državi taka visoka, da ji bo resnično pomagala postaviti se spet na noge.

V eni točki so vsi edini, to je: kakršno koli stališče bo Amerika zavzela, ne bo mogla nikoli vsem ustreči.

Brazilija sprejela listino Združenih narodov

Washington, 26. septembra

Ameriški zunanji minister je javil, da sta ga Brazilija in Argentina uradno obvestili o sprejemu listine Združenih narodov in določil o mednarodnem pravosodnem ministrstvu.

Sprejem listine Združenih narodov so nedavno uradno javile Združenim državam tudi sledeče države: Francija, San Domingo, Nicaragua in Novi Zeland.

Tudi Grčija in Venezuela

London, 26. septembra

Iz Londona poročajo, da je grška vlada včeraj zvečer podpisala listino Združenih narodov.

Iz Caracasa so izvedeli, da je tudi Venezuela odobrila listino Združenih narodov.

RADAR - vodnik ladij in letal bodočnosti

Skozi najgostejšo meglo vodi ladje in letala varno kot ob najbolj jasnem dnevu

Radar bo v povojnem svetu velikega pomena za pomorski in zračni promet. Kot ima zdaj vsaka ladja radio, tako bodo v kratkem imele vse napravo radar. Nevarnost plovbe skozi meglo in med ledenimi gorami bo zaradi tega zelo zmanjšana. Tudi civilno letalstvo in zasebna letala bodo uporabljala novo iznajdbo.

Letalu, ki bo od letališča več kilometrov oddaljeno, bo radar označil smer, v kateri naj pristane in ga ves čas vodil. Tudi v tako slabem vremenu, ko pilot ne bo mogel videti letališča, mu bo naprava za slepo pristajanje omogočala voditi letalo.

Na poletu čez Atlantik pilot lahko ugotovi položaj s točnostjo 15 km ali manj, celo če je na stotine kilometrov oddaljen od obale. Če se letalo približuje nevihti ali če je nad pokrajino in se bliža goram, ga radar opozori na bližajočo se nevarnost. Letenje preko Alp ali Atlantika bo zato v kratkem brez vsake nevarnosti.

Ko se je bivši angleški ministrski predsednik Churchill vračal na bojni ladji «Renown» s sestanka s pokojnim ameriškim predsednikom Rooseveltom, na katerem sta podpisala Atlantsko listino, je ladja zašla v zelo gosto meglo. Pred vojno bi zaradi takšne megle morali ustaviti stroje, toda ker je imela radar, so lahko točno ugotovili položaj in prisotnost ladij ali drugih predmetov, ki bi bili na njeni poti. Z nezmanjšano brzino 27 vozljev na uro so pluli nekaj ur skozi meglo in Churchill se je vrnil prav tako hitro, kakor bi se ob najlepšem vremenu.

Velike angleške in ameriške radijske tvrdke bodo nadaljevale z delom, ki so ga začele med vojno in bodo imele veliko bodočnost na domačem in tujem trgu. Povojni izdelki bodo najboljši, kar jih človeška spretnost in iznajdljivost premore. Tudi za razvoj radarja je radijska industrija doprinesla levji delež. 250.000 delavcev je bilo zaposlenih med vojno pri produkciji radarja in radarskih delov.

Novi avtomobili za Kitajsko

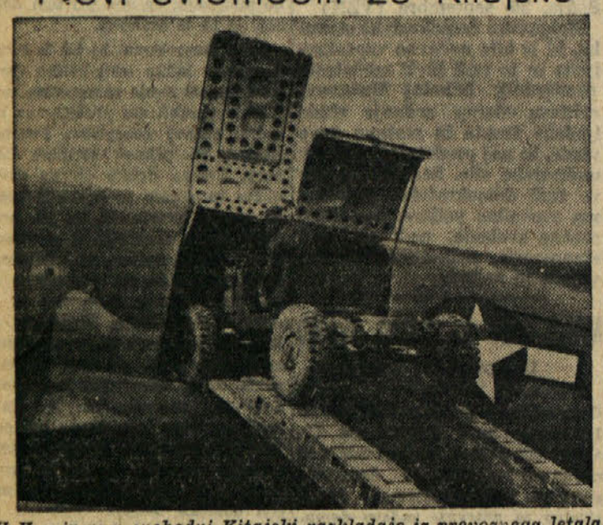

V Kumingu v svobodni Kitajski razkladajo iz prevoznega letala «jeepe», ki jih je vlada dobila iz Združenih držav.

ZANIMIVOSTI

Ko so Čehi v tej vojni izvršili atentat na nemškega nacističnega upravitelja Češke in Moravske, Heidricha, so Nemci v svoji besnosti uničili bližnjo vas Lidice in pomorili večji del njenega prebivalstva. Ta osamel dogodek je ponesel slavo češkega odpora po vsem svetu, ki je zbral toliko sredstev za postavitev porušene vasi, da bodo lahko zgradili iz njih najmanj deset vasi. Prav kar pa prihaja poročilo iz Združenih držav, da je tamkajšnji odbor za postavitev spomenika padlim vaščanom iz Lidic zbral takšna sredstva, da bodo na hribu nad vasjo postavili veliko stolnico, ki bo večen spomenik padlim vaščanom. Češkoslovaška vlada bo iz sredstev, ki so jih nabrali po vsem svetu, na eni strani dolinice, kjer je nekdaj bila vas Lidice, postavila novo moderno vas, za katero je že izdelal načrte arhitekt Marjan Korbel. Na drugi strani doline pa se bo dvigala stolnica kot večni nagrobni spomenik nedolžnim žrtvam nacističnega besa. Tako je češki narod, ki je v tej vojni z razumnim odporom in smotrnim delovanjem prizadejal sovražniku več škode kot marsikje drugod drugi narodi z mnogo večjimi žrtvami, dobil priznanje vsega sveta za svoje zasluge.

∴

Znano sredstvo, katerega se radi poslužujejo najrazličnejši zločinci, je navidezna duševna bolezen, ki po veljavnih zakonih in pravnem čutu ljudi evropske civilizacije reši obtoženega zločinca pred odgovornostjo za storjene zločine. Zato je posebno važno v primerih težkih zločincev, preiskati vsak primer duševnega obolenja, da ne bi bil le pretveza, da bi zločinec neupravičeno ušel kazni. Tudi nemški vojni zločinci, politiki in generali, ki čakajo v nürnberških ječah na zasluženo kazen, so pod stalnim nadzorstvom posebnega psihiatra. Opazili so namreč v zadnjem času čudne spremembe pri vedenju nekaterih zaprtih vojnih zločincev. Naloga psihiatra je ugotoviti, ali je pri teh zločincih nastala kakšna duševna bolezen ali pa samo hlinijo. Znani protiiidovski kričač, Julius Streicher, je začel igrati vlogo mučenika, medtem ko je Hans Frank, generalni guverner na Poljskem, postal zelo pobožen. Sicer pa se je zunanji izgled jetnikov zelo zboljšal. Posebno se je spremenil Herman Göring, ki je ponovno oblekel uniformo letalskega maršala. Roke se mu več ne tresejo, koža pa je tudi izgubila prejšnjo rumeno barvo. Pravijo, da je to posledica zmanjšanja količine mamil, katere je nekdaj užival v veliki meri.

∴

Dopisnik laburističnega glavnega glasila «Daily Herald» je imel daljši razgovor z Göringovo ženo. Gospa Ema, nekdaj gledališka igralka, živi v zaporu ob češko-nemški meji, medtem ko njen soprog, feldmaršal Herman Göring, čaka na razsodbo sodišča za vojne zločince v zaporu v Nürnbergu. Gospa Ema odločno zanikuje vesti, da bi nameravala vložiti tožbo za ločitev zakona. Izjavila je, da je njen soprog Herman edini smisel njenega življenja ter da je prepričana, da tudi on dobro ve, da se ne bo nikdar ločila od njega. Dedala je, da ji je najtežje, da nima s svojim možem nobene zveze. Ko je pred nekoliko tedni prispela v zapor ob češko-nemški meji, je imela 100.000 mark. S tem denarjem je plačala tudi račune za udobnejšo ureditev svoje sobe v zaporu. Gospa Ema ima še precej nakita, četudi trdi, da so ji precej dragocenosti in krzen odvzeli. Večkrat vprašuje, kdaj se bo vrnil njen mož, čeprav ne verjame, da bo se to zgodilo kmalu. Vendar je trdno prepričana, da se bo to prej ali slej zgodilo.

∴

Veliko bombno letalo «B 29», katero je širšemu občinstvu bolj znano pod nazivom «leteča veletrdnjava», bodo v kratkem uporabljali kot prevozno letalo v zasebnem prometu. V nekaj mesecih bodo Američani mogli leteti iz ene obale Tihega morja na drugo; orjaška letala bodo mogla leteti brez pristanka pet do šest ur.

Nemški načrt za napad na Veliko britanijo

Agencija «Associated Press» poroča, da je Nemčija leta 1940 z 21 aktivnimi in 17 rezervnimi divizijami pripravljala napad na jugovzhodno angleško obalo.

Vojaške oblasti so objavile, da končnih priprav niti izvršili niso, vendar pa vse kaže na to, da je bil načrt že sredi priprav. Začetni napad naj bi napravili 9. in 16. nemška armada, ki bi ju združili v novo skupino A. Šestnajsta armada naj bi zavzela morje od Ostende, Dunquerqua, Calaisa, Boulogna do izliva reke Somme. Izkrcati bi se morala na kentski obali med Margatom in Hastingsom. Deveta armada bi se morala vkrcati v Dieppu, Le Havru in v Caenu ter bi udarila na angleško obalo med Portsmouthom in Brightonom. Sile ki bi jih prepeljali z letali, naj bi pristale severno od Romey Marshenom.

Armadna skupina B, ki bi jo sestavljala ojačena šesta nemška armada, bi sledila začetnim napadom in odpotovala iz Cherbourga do zaliva Bournemouth ali Weymouth.

Izkrcevalne sile obeh skupin bi bile sestavljene iz 11 pešadijskih divizij, 2 gorskih divizij, 6 oklepniških divizij, 1 «SS» divizije in 2 motoriziranih divizij. Najdene listine pričajo, da so rezerve znašale 9 pešadijskih divizij in nadaljnih 8 pešadijskih divizij.

Pri tem napadu naj bi Nemci prvič uporabili svoje tajno orožje «metalec megle s čistimi cevmi.

GOSPODARSTVO

Nemir v ameriškem gospodarstvu, ki je nastal zaradi prehoda iz vojnega v mirnodobno gospodarstvo naj bi po besedah ameriškega trgovinskega ministra izravnali s pogajanji med delodajalci in delojemalci. Izjavil je, da je sporazum neobhodno potreben, ker vlada Združenih držav ne bo mogla dovoliti, da bi njene načrte za polno zaposlenost motila nesoglasja med delavci in podjetniki. Delavci so prav tako kot podjetniki pokazali željo, da svoje spore resijo s posredovanjem in s svobodnimi dogovori.

Načrt za izboljšanje življenjskih pogojev so začele izvajati sovjetske sindikalne organizacije. Organizacije so pozvale delavce, da zahtevajo od vodstev podjetij, da se delo nadaljuje v enakem obsegu kot med vojno in da ostanejo mezde na isti višini. Prav tako predlagajo, da naj se se bolj razširi skrajšano delo, katerega v kapitalističnih državah zametujejo. Zahtevajo tudi, da organizacije skrbe za vzdrževanja osem urnega delavnika v podjetjih. Vodje krajevnih organizacij naj posvetijo posebno pozornost obnovi delavskih domov, otroških zavetišč in drugih socialnih ustanov.

Proizvodnja premoga v labinskih rudnikih v Istri, ki je meseca junija padla skoraj na ničlo, se je od takrat početvorila in znasa zdaj štirikrat toliko kot v juniju.

Poljska je poslala Jugoslaviji 112 vagonov premoga. Jugoslavija je pred in celo med vojno premog izvažala v velikih količinah. Zaradi vojne obnove pa mora zdaj premog uvažati.

Po podatkih, katere so dobili zavezniški gospodarski strokovnjaki v prostorih sedeža družbe Farbenindustrie A. G., znasajo investicije te družbe v južni Ameriki 34.240.000 RM. Združene države bodo zaplenile to premoženje na račun vojne odškodnine.

Stefan Louwes, glavni ravnatelj nizozemskega prehranjevalnega urada, se je vrnil iz Združenih držav, kjer je ustanovil urad za nakup živil.

Možnosti za sklenitev trgovinske pogodbe med Združenimi državami in Perzijo preučuje v Teheranu ameriški senator Claude Pepper, ki je prispel tja na poti iz Moskve v Združene države.

Za povečanje živilskih obrokov v Evropi je treba po poročilu ameriške vlade dovažati v Evropo 10-12 milijonov ton živil. To je potrebno, da se kaksnih 100 milijonov oseb v osvobojenih deželah resi pred lakoto v tej zimi. Ustanova UNRRA se trudi, da bi zagotovila vsakemu človeku v Evropi v prihodnjih zimskih mesecih 2.600 kalorij živil, vendar se ni gotovo, če se ji bo posrečilo. V Italijo so že poslali 716.000 ton živil, medtem ko imajo v načrtu se 1.600.000 ton. Krajevne zaloge so zelo pičle. Jugoslavija, ki je pred vojno proizvajala več kot je porabila, so ji ropanja in uničevanja med vojno tako zmanjšala proizvajalne možnosti, da se je bati v tej deželi v prihodnji zimi velike lakote, posebno ker je huda suša uničila se to, kar so uspeli posejati. UNRRA namerava uvoziti v prihodnjih mesecih 549.514 ton živil.

Izvoz Velike Britanije je že znatno napredoval ter dosegel v prvi polovici tega leta vrednost 173.042.000 funtov proti 235.378.000 v prvi polovici 1938. Uvoz je znasal v istem času 579.693.000 funtov, kar znaša samo 53 milijone manj kot v istem času lanskega leta. Številke ne vsebujejo pošiljk orožja in druge vojaške opreme.

Po prihodu kitajskih čet v Šanghaj je nastalo veliko vprašanje zaradi obilnega obtoka denarja, katerega je prejanja Japoncem naklonjena vlada dala v promet. Čungkinška vlada je zamenjala ta denar s svojim denarjem. Ukinila je nadzorstvo nad cenami jekla in železa, ker je bilo skodljivo za gospodarstvo.

Italijanska gospodarska delegacija je prispela na Poljsko, da sklene trgovinsko pogodbo. Pri tem so italijanski delegati ugotovili, da je prehrambeni položaj v Varsavi izvrsten, če ga primerjamo s položajem v Italiji. Italijani se pogajajo za dobave premoga, železa, cementa in drugih stvari.

Prva pošiljka kavčuka iz Malajske je že na poti v Anglijo. Gre za zaloge, ki so jih našli v skladiščih in ki znašajo 8.000 ton.

Prvo ladjo na svetu so začeli graditi v razstavljenem stanju v različnih tovarnah v Angliji. To bo 32.000 tonska ladja «Mauretanija», katero gradijo za britansko paroplovno družbo «Cunard White Star», ki bo imela prostora za 1500 potnikov. Britanske tovarne, ki izdelujejo posamezne sestavne dele, so raztresene po vsej Britaniji.

Urarsko industrijo nameravajo ustanoviti tudi na Angleškem, in sicer v Wallesu. Industrija naj bi proizvajala po milijon ur na leto. V začetku bi izdelovali ure za splosno uporabo. Veliko stevilo delavcev iz bližnjih tovarn, ki so ostali brezposelni zaradi prekinitve vojne proizvodnje v teh krajih, bo naslo delo v novi industriji.

Vesti o položaju žitne letine iz Avstralije so ugodne. Znaten je pridelek v Novem Wallesu, Queenslandu in vzhodni Avstraliji. V srednji Avstraliji pa je polja zelo poskodovala suša. Zaloge iz lanskega leta znasajo še vedno 25 milijonov buslev.

Po poročilih strokovnega lista «Corn Trade News» je tudi Balkan zadela tragedija, ki je uničila žitni pridelek v Evropi. Prvikrat bo morala letos Romunija uvažati pšenico. Poletna suša je uničila poslednje upe na zadostno letosnjo žetev. Tako bo morala priskočiti na pomoč Sovjetska zveza, kjer ni bilo suse. Bilo bi prav koristno, če bi tudi Grčija, Italija, Jugoslavija in druge sredozemske države dobile pomoč iz istega vira. Vesti o letošnjem žitnem pridelku, so v evropskih državah razen Norveške, neugodne. Tudi Nemčija bo morala uvoziti znatne količine.

Tržaška kronika

Prehod čez zahodno mejo Julijske krajine

Polkovnik J. A. G. D., Alfred C. Bowman, višji častnik za civilne zadeve, je izdal ukaz št. 16, s katerim olajšuje vlaganje prošenj za potne liste in njihovo izdajo za prehod čez zahodno mejo Juljske krajine.

Vsi civilisti, ki hočejo prekoračiti zahodno mejo Julijske krajine, morajo imet veljaven potni list, ki ga bodo izdali po naslednjih navodilih: Civilisti, ki stalno bivajo v tržaškem okrožju, morajo prošnje za potni list vlagati pri glavnem stanu Zavezniške vojaške uprave, za okrožje, ki leži v mejah tržaške prefekture; civilisti, ki stalno bivajo v goriškem okrožju, morajo prošnje za potni list vlagati pri glavnem stanu Zavezniške uprave za tamkajšnje okrožje; civilisti, ki stalno bivajo v puljskem okrožju, morajo prošnje za tak potni list vlagati pri glavnem stanu Zavezniške vojaške uprave za ondotno okrožje; civilisti, ki stalno prebivajo v videmski pokrajini, morajo prošnje za potni list vlagati pri glavnem poveljstvu Zavezniške vojaške uprave v Vidmu; vsak civilist, ki ne prebiva stalno v Julijski krajini, mora pisano prošnjo za potni list vložiti pri častniku za varnost pri policijskih četah Julijske krajine, v justični palači, Via Fabio Severo, v Trstu ali pri glavnem stanu kake zavezniške komisije; če bi kateri civilist želel prekoračiti zahodno mejo in priti v Julijsko krajino, a v pokrajino, kjer stalno prebiva in ni nobenega glavnega stana zavezniške komisije, more prošnjo, namenjeno zavezniški komisiji, oddati po policijski upravi v svoji pokrajini; v vseh prošnjah za potni list je treba navesti naslednje podatke: ime; število osebne izkaznice; vzrok potovanje (potreben je natančem popis); način potovanja; natančna navedba kraja, kam kdo potuje; čas, ki je potreben za potovanje.

Izdaja potnega lista

Samo zgoraj omenjeni razni uradi bodo mogli izdajati potne liste za prehod čez zahodno mejo Julijske krajine; noben drug urad ali zastopstvo jih ne sme izdajati.

Kazni

Vsak civilist, ki prekorači ali skuša prekoračiti zahodno mejo Julijske krajine, ne da bi imel veljaven potni list, bo kriv postopka in če ga bo Zavezniško vojaško sodišče spoznalo za krivega, odsojen na globo ali zapor ali na oboje, kakor bo sodišče pač določilo.

Datum veljave

Ta ukaz stopi v veljavo na zasedenem ozemlju ali na katerem koli okrožju tega ozemlja na dan njegove prve ondotne objave.

Čuvar seznamov vseh umetnosti in obrti

Okrožni ukaz št. 11

Podpolkovnik Francis John Armstrong, tržaski okrožni komisar, je odredil, da se odvetniku Mariu Stocci podeli oblast za čuvanje seznamov, omenjenih v splosnem ukazu št. 13. Odvetnik Mario Stocca bo prevzel takoj nalogo za čuvanje seznamov vseh umetnosti in obrti do nove odredbe v tej panogi. Urad za čuvanje seznamov bo v ulici Imbriani št. 5.

Novo imenovanje

Okrožni ukaz št. 17

Podpolkovnik Francis John Armstrong, tržaški okrožni komisar, je imenoval Cosulicha Antonia za predsednika trgovinske, obrtne in poljedelske zbornice in urada industrije in trgovine.

PREHRANA

Razdeljevanje testenin, ki bi imela začeti danes, bo začelo jutri 28. t. m.

Razdeljevanje vina, ki bi imelo končati včeraj, je podaljšano do 27. t. m.

Predbeležba za vsa racionirana živila je podaljšana do 28. t. m.

Kako je končala splošna stavka

Proglas stavkovnega vodstva - Zborovanje na trgu Unità

Trst, 26. septembra

Enotni sindikati, Julijanski sindikati in Sindikat italijanskih železničarjev je na povabilo zveze političnih strank in sporazumen z vsemi točkami, ki jih je zveza izdala, določil ukinitev stavke, danes 25. septembra ob 24.00.

Odločitev za prekinitev stavke

Splošna stavka v Trstu in pokrajini je končala ob polnoči. Danes so se vrnili na delo delavci, ki so zapustili delo. Kot so dejali njihovi voditelji, bo Zavezniška vojaška uprava zastavila vse svoje moči, da bo potrebnim preskrbela delo.

Odločitev za prekinitev stavke je padla in je bila objavljena na včerajšnjem shodu na trgu Unità, na katerem sta govorila gospod Fran Štoka, tajnik C. L. N., in tajnik enotnih sindikatov gospod Laurenti, eden voditeljev U. A. I. S. Gospod Štoka, se je skliceval na obljube, ki so jih dobili zastopniki delavcev pri Zavezniški vojaški upravi, ni pa dejal, kdo je obljube dal. Dodal je, da upa na izpolnitev obljub.

Gospod Laurenti je dejal, da je bila stavka primer solidarnosti med delavci Julijske krajine. Oba govornika sta dejala, da stavka konča ob polnoči.

Prvi znak, da se stavka bliža k koncu je bil, ko je včeraj kmalu po 15 uri gospod F. Štoka zahteval sprejem pri polkovniku H. P. T. Robertsonu, ki nadomestuje višjega častnika Zavezniške vojaške uprave v Julijski krajini. Zahteval je dovoljenje za govor na demonstracijah ob 17. uri na trgu Unità in ga je tudi takoj dobil.

Včerajšnje zborovanje na trgu Unità

Mrzel veter je pihal z morja, ko je začelo na trg Unità prihajati ljudstvo, da se udeleži zborovanja, ki so ga sklicali organizatorji stavke. Stavkajoči so se počasi zbirali, medtem ko je večja množica obkrožala avto, v katerem so sedeli govorniki.

Ko je ura na magistratu udarila 17.30, je gospod Štoka začel s svojim govorom.

Množica je še vedno prihajala po stranskih ulicah. Večina prisotnih je čitala izredno izdajo popoldanskega zavezniškega časopisja, ki je na prvi strani objavilo sestanek. Prodajalci časopisja, ki so prinesli ogromne sklade časnikov, so jih v trenutku razprodali.

Gospod Laurenti je zaključil svoj govor s prošnjo, naj se množica mirno razide ter povrne domov.

Demonstracija je razen ploskanja in navdušenih vzklikov, končala mirno in brez incidentov.

Nekaj ur popreje, je poveljnik Zavezniške vojaške uprave, polkovnik Alfred C. Bowman, znova sprejel zastopnike tržaških in pokrajinskih političnih strank, s katerimi je razgovarjal o možnostih in sredstvih za preskrbo dela v vsem delu Julijske krajine, ki je pod nadzorstvom Zavezniške vojaške uprave.

Razumevanje delavskih voditeljev

V teku je bila tudi prva seja sveta za gospodarsko obnovo Trsta, ki jo sestavljajo različni zastopniki. Predlagali so različne načrte za delo. Razumevanje so pokazali tudi delavski voditelji Julijanskih sindikatov. V nevarnosti, da se pokvari, je približno 2000 kvintalov krompirja, vskladiščenega pri tržaškem poljedelskem konsorciju, katerega zaradi pomanjkanja ročnih delavcev ne morejo razdeliti prosilcem.

Predsednik poljedelskega konsorcija je stopil v stik z Julijanskimi sindikati že več ur pred objavo prekinitve stavke in dobil dovoljenje za vrnitev delavcev, ki so potrebni za rešitev ne samo krompirja, ampak tudi drugih pokvarljivih živil.

Položaj v pristanišču

Tekom dneva so delali v pristanišču neměški vojni ujetniki in razkladali nujno potrebna živila. Približno 300 ujetnikov so zaposlili pri raztovarjanju, medtem ko je nadaljnih 500 delalo v skladišču poleg pristanišča. Tovor 14 ladij, ki so trenutno v pristanišču, obsega dobave za anglo-ameriške sile, pošiljke ustanove UNRRA za Jugoslavijo in živila za civilno prebivalstvo Julijske krajne pod upravo zavezniške oblasti.

Prisotnost vojnih ujetnikov v pristanišču je, kot je dejal včeraj polkovnik Bowman, žalostno, toda potrebno sredstvo. Oklic, ki so ga dali voditelji stavke naroda, da naj prepreči vsak nered je bil uspešen. V obeh dneh stavke se ni primeril v pokrajini noben incident. Po odredbah sindikatov so razdeljevali kruh in važne javne ustanove so delovale naprej. Trgačani niso trpeli zaradi stavke nobene materialne škode. Voditelji stavke so dovolili tudi poslovanje trgovin z zelenjavo, da bi s tem preprečili gnitje pridelka.

Stavka je imela ugoden zaključek, v kolikor je zožila vrzel med delavskimi zastopniki in Zavezniško vojaško upravo in dovedla do potrebnega medsebojnega sodelovanja. Delavski zastopniki, ki so se združili zaradi stavke, so dobili s tem možnost, da so dopolnili načrte, ki jih je pripravila Zavezniška vojaška uprava.

Izjave političnih strank v pokrajini

Politične stranke v tej pokrajini so izdale včeraj sledečo izjavo, ki so jo podpisali tajništvo Enotnih sindikatov, tajništvo Julijanskih sindikatov, in krajevno tajništvo sindikata italijanskih železničarjev:

«Zastopniki akcijske stranke, krščansko demokratske, liberalne in socialistične stranke, združeni v narodnem osvobodilnem odboru, komunistične stranke in osvobodilne fronte, ki so temeljne organizacije U.A.I.S., so združeni z Enotnimi sindikati in Julijanskimi sindikati, kakor tudi s sindikatom italianskih železničarjev, preučili položaj, ki je nastal ob času splošne stavke in po razgovorih z Zavezniško vojaško upravo, ki jo je predstavljal višji častnik za civilne posle, polkovnik Bowman in njenimi odvisnimi oblastmi in dognali, da je proglas stavke dokazal protest vseh političnih in demokratskih sil pokrajine, ter je zajel v to solidarno manifestacijo ogromno večino naroda.

1) Določili so skupno z odgovornimi organi industrije, trgovine in finančnega gospodarstva v pokrajini, da bodo rešili problem obnove in delavstva ki je nastal po vojni.

2) Povabili so Enotne sindikate in Julijanske sindikate, kakor tudi sindikat italijanskih železničarjev, da objavijo konec protestne stavke ob 24. uri 25. septembra 1945.

3) Sklenili so, da bodo na gospodarsko socialnem polju obdržali popolno enotnost in s tem pridobili svojim zastopnikom zaupanje naroda.

4) Potrdili so, da je njihova trdna volja nadaljevati na gospodarskem in socialnem področju z legalnimi sredstvi delovanje v korist delavcev.

5) Potrdili so delavskim sindikatnim organizacijam, da bodo vse predloge glede novih stavk še pred pričetkom predložili industrijskemu združenju in Zavezniški vojaški upravi, kateri se podrejajo.

6) Da bodo objavili vse izvršene korake in dosežene stvari (izjav, proglasov, razgovorov i. t. d.) kot enotna fronta demokratskih sil.

GORIŠKA KRONIKA

Stavka v Gorici

Oba dneva splošne stavke v Gorici sta mirno potekla. Razen nekaj redkih incidentov, katere so povzročili vročekrvni posamezniki, ki so skušali prisiliti nekatere trgovce, da se ravnajo po njihovih navodilih, kar pa je policija preprečila, sta dneva v Gorici, četudi je trgovsko in industrijska delavnost počivala, minila brez posebnih motenj. Kakor prvega dne, so tudi včeraj pekarne in živilske trgovine ostale odprte v prvih jutranjih urah. Vsi javni uradi so delovali redno in mnogi meščani, ki so zaradi stavke bili brez svojega rednega posla, so izkoristili priliko in uredili svoje zadeve pri uradih.

Časopisi zavezniške poročevalske službe «Glas Zaveznikov» in «Giornale Alleato», ki sta prispela v Gorico zgodaj zjutraj, so mogli radovedni čitatelj dobiti v treh prodajalnicah časopisov v središču mesta. Oba časopisa, prav tako kot včerajšnje popoldanske izdaje, ki so prispele v Gorico ob 17. uri, je občinstvo takoj pokupilo. Čim pa se je zvečer po radiju razširila novica, da je stavka končana, je bilo občutiti splošno zadovoljstvo; posebno gospodinje so se oddahnile.

OBJAVA

Na podlagi nove odredbe se nadaljuje izplačevanje družinskih nakazil in odškodnine (plače) vpoklicanih vojakov, ki so v vojnem ujetništvu, začenši s 7. julijem t. l., dnem prekinitve izplačevanja, pa do povratka istih ali do novih odredb v tem smislu.

Sorodniki omenjenih vojnih ujetnikov naj prinesejo ali pošljejo v urad Zavoda za socialno skrbstvo, Gorica, via Mazzini 4, potrdilo pristojnega županstva ali okraja ali katero enakovredno izjavo (Rdečega križa, poslednje pismo ujetnika z žigom in datumom), v katerih je razviden dan ali položaj vojaka kot vojnega ujetnika. Še vedno ne bodo dobivali odškodnino sorodniki tistih vpoklicancev, katerim je bilo izplačevanje prekinjeno 1. decembra 1944.

Poštna uprava sporoča, da so poštni uradi v tem področju upravičeni pripustiti izplačilo poštnih nakaznic, ki so bile izdane v drugih provincah Italije. Vendar pa ostane v veljavi prepoved izdajanja poštnih nakaznic in vseh nakazil po poštnih čekovnih računih za druge province v Italiji.

V četrtek je odbor za čiščenje imel svojo običajno sejo v dvorani okrožnega sodišča. Razpravljal bo o prosnji namestnika državnega tožilca Alberta Mayerja za zopetni sprejem v službo. Začetek zasedanja od 9.30.

Prav tako je iskal zdravniške pomoči v bolnišnici Fedele Romano, iz Gorice, ki si je pri igri s tovariši ranil nogo.

Otvoritvena seja občinskega sveta

Včeraj popoldne je bila v dvorani Mestnega doma prva seja novega občinskega odbora za Gorico, kateri je predsedoval inž. Guido Schiozzi, industrijec. Seji so prisostvovali člani občinskega odbora: trgovec Andrej Abuja, dr. Tullio Barnaba, zdravnik, Guido de Braunizer, trgovec, dr. Cesare Devetag, pravni pooblaščenec, Ivan Hvalič, delavec, Camillo Medeot, učitelj, Bortolo Mischou, trgovski pooblaščenec, Guido Olivo, zavarovalni zastopnik, Josip Spazzapan, uradnik in dr. Giovanni Verbi, agronom.

Na kratki, toda zelo pomembni seji je bil prisoten polkovnik Smuts, višji častnik za civilne zadeve v goriškem okrožju, katerega je spremljal stotnik Pollard, častnik za civilne zadeve v mestu Gorici. Sprejel jih je odvetnik Giovanni Stecchina, predsednik goriške občine.

Polkovnik Smuts je hotel osebno spoznati vsakega občinskega svetnika, ter je vsakim prisrčno razgovarjal in njim izrazil pozdrave Zavezniške vojaške uprave in svoje najboljše želje in voščila k delu, ki bo koristno za mesto in za vse meščane.

Na prisrčne polkovnikove besede je odgovoril odvetnik Stecchina ter se mu zahvalil za njegov obisk in za vso podporo, ki jo bo izkazoval občinskemu svetu pri reševanju zadev, ki se tičejo mesta.

Po odhodu polkovnika Smutsa in njegovega spremstva je imel občinski svet svojo prvo sejo.

Najvišje vojaško sodišče v Gorici je ponovno odložilo razpravo proti Rafaelu Gorjupu iz Ljubljane, ki je obtožen nedovoljene posesti orožja. Sodišče je razpravo odložilo na prosnjo zagovornikov.

Po prevozu v bolnišnico je umrl Feliks Caussero, doma iz Gorice. Ugotovili so, da je nastalo notranje krvavenje zaradi zelodčnega tura.

RADIJSKI SPORED

Sreda, 26. septembra

19.15 obvestila svojcem; 19.30 vojaška ura. Jugoslovanske armade; 20 poročila v slovenščini; 20.15 poročila v italijanščini; 20.30 vokalni koncert; 21 ritmične fantazije za klavir; 21.15 prenos iz Vidma; 22 italijanske pesmi; 22.30 romantična glasba; 23 vesti v italijanščini; 23.10 vesti v slovenščini; 23.20 nočno zabavanje.

Četrtek, 27. septembra

6.30 glasba za dobro jutro; 7 poročila v angleščini; 7.15 poročila v slovenščini; 7.30 poročila v italijanščini; 8 glasba za vse; 12.45 poročila v slovenščini; 13 poročila v italijanščini; 13.15 glasba po željah; 14 pregled vesti.

Glavni urednik:
PRIMOZ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

V "Centru za obvestila„ Piazza della Borsa št. 8 dobite te publikacije v slovenščini:

S. V. Benét: «Amerika», cena 10 lir. (Kratka in zanimivo pisana zgodovina Združenih ameriških držav).

«Ameriške znanstvene zanimivosti», cena 10 lir. (Poljudno pisan pregled najnovejših odkritij na zdravniškem, kmetijskem, tehničnem in drugih področjih v Ameriki).

«1939-1944», cena 5 lir. (Pregled vojnih dogodkov v teh letih, s številnimi slikami).

Flos-Lactis

Idealna krema za hitro in prijetno britje brez uporabe vode in čopiča

Soffientini

KARLO ROSNER 2.

RDEČE ROŽE

— Jaz pa sem brez denarja in ga nujno potrebujem!! — je opravičljivo dejal John. Šlo mu je na jok.

— No, no! Saj ni tako hudo! — ga je tolažil debelušast natakar.

Ljudje so ga začeli klicati z vseh strani.

— Počakaj malo! — je dejal fantu in odhitel proti novodošlim gostom, ki so neprestano prihajali.

John ga je kmalu spet videl pred seboj.

— Poslušaj, praviš, da išceš službo, ali ne?

— Da, da!

— Obljubiti ti ne morem ničesar, toda tri ilice dalje od tu, ko prides ven, pojdi na desno, boš našel trgovino z električnimi potrebščinami. Fred Saywell je ime lastniku. Nekoč sem bil pri njemu kuhar. Reci mu, da te pošiljam jaz. Reci mu, da te pošilja Bill. John mu je hvaležno stisnil roko.

— Hvala vam, gospod Bill.

IV.

Fred Saywellovo trgovino so pravkar zapirali, ko je John vstopil. Poiskal je lastnika, visokega Freda Saywella in mu zaupal svoje skrbi.

— Fant, srečo imaš! — mu je dejal gospod Saywell, — ravno danes smo izgubili vajenca in lahko ti stopiš na njegovo mesto.

John od sreče ni mogel govoriti.

— Kako pa bova uredila zaradi plače? Prva leta se boš moral samo učiti, toda nekaj mi boš vendarle lahko pomagal!

— Plače ne rabim, samo za hrano in stanovanje prosim.

— Hm — je pokašljal Saywell. Toda ko je videl pred seboj tako otožnega fanta, se mu je smilil in končno je le dejal:

— Pa naj bo. Vzel te bom na poskušnjo. Torej hrano in stanovanje bos dobil!

To noč so mu postavili posteljo kar v delavnici.

John je večerjal s Saywellovo družino in nato odšel ves srečen v delavnico, kjer je hitro zaspal.

V.

Minila so štiri leta, odkar je John Price stopil v službo pri Fredu Saywellu. Ni bil več vajenec, temveč pomočnik in zaupna oseba svojega predstojnika. Delal je z veseljem in marljivo. Med tem je že obiskal starše na deželi in odločil se je, da bo stalno živil v mestu. Profesorja Pipra ni bilo več v šoli, kamor je zahajal pred 4 leti. Njegova sestra Margaret se je med tem časom že poročila.

V New Yorku je Johnovo življenje potekalo do nekega junijskega nedeljskega popoldneva zelo enakomerno. Zjutraj in popoldan je delal, v soboto popoldne in v nedeljo je bil prost. Če ni imel službe, je dosti čital. Imel je tudi nekaj prijateljev, s katerimi je včasih šel na izlete, če je deževalo, pa v kavarno ali v kino.

Nekega popoldneva, bila je nedelja, se je John sestal v kavarni s svojimi prijatelji. George, najstarejši med njimi, je predlagal, da bi šli v gledališče. Začetkom niso bili vsi za ta predlog, toda končno so se le zedinili. Skupaj so krenili proti «Ambassador» gledališču. Za Johna je bil to poseben doživljaj, zakaj bilo je prvič, da je šel k gledališki predstavi.

— Kupimo lahko slabše sedeže! — je dejal George; — Imam namreč daljnogled in tako bomo videli oder, kot da bi sedeli v prvi vrsti.

Kmalu nato je bila vsa družba na galeriji. Ko so se vsedli na sedeže, ni John niti vedel, kaj bodo igrali.

— Danes je varietè. Pravijo, da je zelo dober! — je dejal George.

Luči so ugasnile, orkester je zaigral poskočno pesem in zastor se je dvignil.

Na odru je plesala vrsta mladih deklet, oblečenih v enake leskečoče se obleke. Prva je pela pesem ki jo je igral orkester. Vse skupaj je trajalo pet minut in zastor je padel.

George je hvalil prvi prizor, ostali so slišali samo godbo, videli so malo, ker niso imeli daljnogleda. V prihodnji sliki je bil John na vrsti, da lahko gleda skozi daljnogled.

Spet so ugasnile luči. Prižgali so vijolicaste žaromete. Orkester je tiho igral znano melodijo. Zastor se je dvignil.

John je radovedno opazoval oder. Sredi odra je pred mikrofonom stalo visoko črnolaso dekle. Imela je črne oči, temno polt in ustnice, namazane s temnordečo barvo. Začela je peti. Slišal je njen glas tako tih, tako mil. Zdelo se mu je, da poje samo njemu.

Zarometi so obsipavali oder z rdečkasto, zeleno in modro lučjo. Še vedno je pela. John jo je poslušal in opazoval skozi daljnogled. Zdaj se je smehljala in kazala kot sneg bele zobe. Patetično je dvignila roke in gledala proti galeriji. Pesem je končala, zastor je padel.

John je navdušeno ploskal. Hvaležno je vrnil Georgu daljnogled.

Še so se vrstile druge točke, toda Johna niso več zanimale.

(Nadaljevanje prihodnjič)